

Nâng cao năng lực tiếng Nhật

Chủ đề 8 「Để có bài hùng biện hấp dẫn hơn」

Trung tâm Giao lưu Văn hóa Nhật Bản tại Việt Nam - Quỹ Giao lưu Quốc tế Nhật Bản

Chuyên gia tiếng Nhật - Osamu Sato

Các bạn đã bao giờ tham gia các cuộc thi hùng biện chưa? Khi tham gia hùng biện chắc hẳn đó là sự kết nối tổng hợp kiến thức tiếng Nhật từ các yếu tố như: cách sử dụng từ hay mẫu câu phong phú liên quan đến chủ đề, hay là sự lý giải sâu sắc về chủ đề đang nói đến. Với những bạn chưa từng tham gia các cuộc thi hùng biện, tôi nghĩ rằng nên chẳng các bạn thử tham gia, và thử thách chính bản thân mình. Lần này tôi muốn giới thiệu đến các bạn về những điểm làm cho bài hùng biện trở nên thú vị và lôi cuốn người nghe hơn.

Nhận biết về các tiêu chí đánh giá

Sau đây là các tiêu chí đánh giá căn bản trong bài hùng biện thông thường. Tuy ở mỗi cuộc thi đều có các tiêu chí trọng tâm khác nhau nhưng tôi nghĩ rằng vẫn có những tiêu chí đánh giá chung. Đặc biệt là phần 「◎内容 (Nội dung)」. Do vậy, ta nên chú ý về phần nội dung khi làm một bài hùng biện.

Thảo luận trước khi viết

Trước khi bắt tay vào viết, chúng ta thử cùng thảo luận về chủ đề nội dung bằng tiếng mẹ đẻ với một ai đó sau khi ta đã ghi chú và sắp xếp các từ khoá của bài. Như vậy, nội dung của bài sẽ có cấu trúc tốt hơn so với việc ta viết ngay. Trong lúc thảo luận chúng ta sẽ nhận ra nhiều vấn đề có thể được khai thác hơn ở trong bài, và chúng ta có thể phát hiện ra những điểm chưa hợp lý ở bài. Từ những điểm trên có thể chúng ta sẽ có những nhìn nhận sâu sắc hơn về nội dung của bài, nhất là khi ta nhận được những câu hỏi thú vị. Và không biết đâu chừng chúng ta sẽ chú ý hơn nữa về những điểm mà nên làm rõ hơn, hay giải thích được các ý kiến trái chiều ở trong bài.

Sau khi viết

Trong trường hợp không có giáo viên sửa giúp cho bài luận bạn hãy tham khảo trang “Lang-8”. Phần giải thích về Lang - 8 các bạn xem [ở đây](#) (rất tiếc hiện tại phần đăng ký miễn phí đang tạm dừng). Để luyện đọc các bạn tham khảo phần 「韻律読み上げチュータ スズキくん (hỗ trợ luyện đọc)」 trong của trang “OJAD”. Ngoài ra nếu thử đứng ở vai trò khán giả làm người nghe thì các bạn sẽ nhận ra nhiều điều hơn nữa đó. Bạn hãy thử tự quay phần nói của mình để trải nghiệm xem sao nhé. Trên đây tôi đã giới thiệu với các bạn về 1 số bí quyết để có một bài hùng biện thú vị. Trước khi viết một bài hùng biện, các bạn hãy xác nhận thật kỹ tiêu chí đánh giá của cuộc thi là gì, và hãy cùng thảo luận về đề tài hùng biện với một ai đó bằng chính tiếng mẹ đẻ. Các bạn hãy cố gắng nhé.

Ví dụ về tiêu chí chấm 1 bài hùng biện

Tiêu chí đánh giá		Giải thích
① Tiếng Nhật	Độ dễ nghe qua cách phát âm, trọng âm, ngữ điệu	Tuỳ vào đặc thù cách phát âm của từng âm tiết mà ta có tạo được cảm giác dễ nghe hay không?(ví dụ như âm tsu và âm chu có sự khác biệt trong phát âm không?), cách nhấn trọng âm của từ đơn hay ngữ điệu của câu (ngắt đúng chỗ trong câu) có phù hợp không? Có bị ảnh hưởng về cách phát âm từ tiếng mẹ đẻ không? Tổng hợp các điểm trên bài hùng biện của ta có dễ nghe đối với những người nước ngoài chưa quen tiếng Nhật không?
	Sự lưu loát	Nội dung tổng thể của bài có mạch lạc? Có thể nói hết điều mình muốn nói chưa? Và khả năng làm chủ về bài hùng biện của chính mình như thế nào?
	Sự hợp lý trong cách dùng từ, cách biểu đạt	Trong bài có điểm nào chưa phù hợp hay không tự nhiên như lẫn lộn giữa cách dùng dạng thể của câu (ví dụ dùng dạng Desu hay Da ở cuối câu) hay trong câu văn lịch sự lại bị lẩn câu ở thể thân mật không?
	Độ chính xác với ngữ pháp	Cách sử dụng trợ từ, hay biến thể của động từ đã chính xác chưa?
② Nội dung	Tính độc đáo	Bài nói có thể hiện rõ những trải nghiệm, quan điểm của người trình bày không, có sự xuyên suốt thống nhất ở toàn bài không? Bài nói có thể hiện được tầm nhìn, ý kiến kh ông. Và qua đó người nghe có thể đồng cảm và cảm thấy hứng thú hơn với nội dung bài trình bày cũng như giá trị của bài trình bày không?
	Sự hiểu biết sâu sắc với đề tài	Về đề tài hùng biện ta đã tìm đủ thông tin chưa? Có hài lòng lý do vì sao ta lại chọn đề tài này ? Và ta đã có thể truyền tải thông tin trọn vẹn đến người nghe 1 cách dễ hiểu chưa?
	Kết cấu bài hùng biện	Kết cấu bài và việc triển khai các ý có tự nhiên, logic không, phần quan điểm cá nhân có tính lý luận không? Nếu có phần phản bác lại ý kiến không đồng tình với quan điểm cá nhân đã đưa ra thì sẽ là 1 điểm cộng. Có phần giải thích và diễn tả cụ thể không? Sau khi nghe bài trình bày người nghe có hiểu được rõ ý đồ của mình không và có được thuyết phục với nội dung đã trình bày không?
	Sự lôi cuốn với người nghe	Có phong thái truyền tải đến người nghe bối cảnh mang tính văn hoá mà đôi khi chính họ cũng chưa biết không? Đề tài đã chọn có thích hợp với đối tượng nghe như nội dung bài nói có đề cập đến quan hệ Việt Nam Nhật Bản không? Nội dung đã dễ hiểu và đủ lôi cuốn người nghe hay không?
③ Cách trình bày	Cách nhấn mạnh, ngắt nghỉ	Cách ngắt nghỉ hợp lý, nói rõ từ từ ở những câu quan trọng, chuyển đổi tông giọng to nhỏ hợp lý để đem lại hiệu quả cho bài trình bày. Với cách làm như vậy thì bài hùng biện sẽ được truyền tải tới người nghe 1 cách hiệu quả.
	Cách thể hiện về ánh mắt, biểu cảm, cử chỉ hành động	Ánh mắt, có hướng đến người nghe hay không? Đã có đầy đủ thông tin về bài hay chưa? Biểu cảm và cử chỉ khi hùng biện có phù hợp không? Có vì quá lo lắng mà mất tự tin? Có trình bày một cách tự nhiên hay chưa? Bản lĩnh và sự tự tin chính là điểm không thể thiếu cho bài hùng biện. Và cuối cùng bài hùng biện đã đủ gây ấn tượng chưa?
④ Hỏi đáp	Mạch lạc trong việc trả lời các câu hỏi	Có thể đưa ra câu trả lời tương ứng với nội dung câu hỏi, nhất là nhận được sự đồng tình với câu trả lời. Không nên kéo dài thời gian trả lời câu hỏi. Nên trả lời câu hỏi một cách tự nhiên. Điểm hay là đưa ra câu trả lời thích hợp nhưng vẫn mang nét tự nhiên

日本語力アップ

第8回「より良いスピーチをするために」

国際交流基金ベトナム日本文化交流センター
日本語専門家 佐藤 修

みなさんは、スピーチコンテストに出たことはありますか。スピーチコンテストに出場すると、その過程を通じて、話すテーマに対する理解が深まったり、関連する語彙や表現が豊かになったりするなど総合的な日本語力アップにも繋がります。まだ出場したことがないという方は是非、挑戦してみてください。

今回はそんなときに役立つ、より良いスピーチを作っていくためのヒントをいくつかご紹介します。

評価の観点を意識

下に示すのは一般的なスピーチコンテストの審査基準例です。各観点のどれがどれだけ重要かはそれぞれの大会で異なりますが、評価の観点は概ね共通していると思います。特に「②内容」を意識しながらスピーチを作成していきましょう。

書く前に話し合い

書き始める前に、キーワードをいくつか並べたメモを作ってから、母語で誰かと話し合いましょう。内容が整理され、いきなり書く場合より構成が良くなります。誰かが話している途中であっても自由に質問し合っていることにすれば、論理的に問題がある点等おかしな点に気づけます。良い質問をもらえれば、テーマについて理解が深まることでしょう。もっと調べなければいけない点に気づけるかもしれませんし、反論を踏まえた意見にできるかもしれません。

書いてから

作文を添削してくれる教師がいない場合は「[Lang-8](#)」を。解説は[こちら](#)（ただし現在は無料登録が一時停止中）。音読練習は「[OJAD](#)」の「[韻律読み上げチュータ スズキクン](#)」で！

また、自分が聴衆になったつもりで自分のスピーチを客観的に見てみるといろいろなことに気がつきますよ。自撮り棒を使ったりして動画を撮ってみてください。

以上、より良いスピーチをするためのヒントをご紹介しました。特に原稿を書く前に、評価の観点を確認し、母語で誰かと話し合いをしてみることをおすすめします。がんばってくださいね！

スピーチコンテストの審査基準例

評価の観点		解説
① 日本語	発音・アクセント・イントネーションによる聞きやすさ	個々の音レベルで発音が適切で聞きやすいか（「つ」が「ちゅ」になっていたりしないか）、単語レベルでのアクセント、文レベルでのイントネーション（抑揚）が適切で聞きやすいか。母語の影響が残りすぎていないか。それらを総合して聞いた結果、外国人の日本語に慣れていない人にも聞きやすいか。
	流暢さ	話全体が滑らかか。淀みなく話せているか。話がつかえる程度はどうか。
	語彙・表現・話体の適切さ	「です・だ」など話体が統一されていなかったり、フォーマルな文にインフォーマルな語が入ったりするなど、適切でない点や不自然さがないか。
	文法の正確さ	助詞の使用や動詞の活用等は正確か、間違いはないか。
② 内容	オリジナリティ	自らの体験や主張が含まれているなど話し手との関連性がある内容か、一般論に終始していないか。視野の広さを感じられるものであったり、アイデア・着眼点が秀逸であったりすると尚良し。その結果、聞いていて共感できたり興味深かったりしたか、聞く価値があると感じられたか。
	発表テーマへの理解度	発表テーマに関して十分に調べ、深く考察されているか。その結果、なぜそのテーマが選ばれたか納得できたか、話し手自身の言葉で分かりやすく説明できていると感じられたか。
	構成・結束性	話の流れや論理展開は自然か、論理的飛躍はないか、論が一貫しているか、主張には論拠があるか。主張の場合には反論を踏まえた再反論があると尚良し。詳しい説明や叙述ができていないか。それらの結果として、話し手の意図が明快に伝わってきたか、説得力があると感じられたか。
	聞き手への配慮	聞き手が知らないかもしれない文化的背景を説明しようとする姿勢があるか、日越相互理解に資する内容であるなど、対象に適した話題が選択されているか。その結果、分かりやすさを感じたか、引きつけられたか。
③ 話し方	間や緩急、強弱	話の切り替わりで間を取ったり、重要なところをゆっくりはっきり言ったり、一転軽妙に話すところもあったりするなど、テンポを調整したり声の強弱を付けたりすることで、スピーチに良い効果を加えられているか。それらを総合して聞いた結果、スピーチ内容を効果的に伝えられているか。
	視線、表情、ジェスチャー、態度	聴衆に視線を向けて語りかけているか。訴えかけるものを持っていると尚良し。表情やジェスチャーも効果的に活用できているか。緊張しすぎて萎縮していないか、自然体で話せているか。熱意や自信が感じられると尚良し。それらを総合して見た結果、印象に残るスピーチになったか。
④ 質疑応答	答えの適切さ、自然さ	回答内容が質問に対してふさわしかったか、質問の意図を汲んだものであったか。長時間答えに窮することなどなく、質問と答えがやりとりとして自然であったか。その結果、自然で適切な答えだと感じられたか。